

Turkic Weekly

2015/4

Turkic Weekly 4 2015 (23-29 Kasım)

Turkic Weekly, Sizi Türk dünyasındaki son gelişmelerin nabzını tutmanıza yardımcı olacak haber kaynağıdır. **Turkic Weekly** Türk dili konuşan ülkelerde cereyan eden kilit öneme sahip siyasi, sosyal, ekonomik ve bilimsel olaylar hakkında güvenilir bilgi ve güncel analiz sunmaktadır.

Bu haber bülteni **Uluslararası Türk Akademisi** tarafından hazırlanmıştır.

İLİM VE EĞİTİMİN BİRLEŞTİRİCİ GÜCÜ

26 Kasım tarihinde İslami Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu'nun (ISESCO) 12. Genel Konferansı Azerbaycan başkenti Bakü'de gerçekleşti. Etkinliğe, Türk dili konuşan devlet yetkilileri dahil, 52 ISESCO'ya üye ülke temsilcileri iştirak ettiler.

Bu toplantıda Türk dünyası için önemli iki gelişme yaşandı. Suudi Arabistan ISESCO başkanlığını Azerbaycan'a devretti. Gelecek üç yıl ISESCO için Bakü başkanlığında geçecek.

Türk Akademisi Uluslararası Teşkilatı'nın ISESCO gözlemcisi statüsünü alması diğer güzel haberi teşkil etmektedir. Böylece, Türk Akademisi bu statüyü alan ilk uluslararası örgüt sıfatını da taşımaktadır.

Ayrıca ISESCO ve Türk Akademisi arasında işbirliği hakkında mutabakat zaptı imzalandı. Bundan sonra iki örgüt birbiri ile bilimsel ve kültürel etkileşimi daha kolayca pekiştirebilir ve ileri seviyeye götürebilirler.

UNESCO'nun İslami versiyonunu oluşturan ISESCO gelişim, kalkınma ve refahın itici gücü olarak bilim ve eğitime özel önem vermektedir. Dünyada vuku bulmuş büyük sarsıntılar söz konusuysen, İslamofobi ve İslam'ın asıl prensiplerine ilişkin bilgisizlik revaçta iken ISESCO'nun amacı Müslüman ülkeler arasında dayanışma ile karşılıklı yardımlaşmayı pekiştirerek, bilim ve eğitim aracılığıyla barışçıl ve uyumlu gelişime yeni güç katmaktır.

Türk Akademisi, belirtilen ISESCO prensiplerini paylaşmakta olup, Türk dünyasının İslam dünyasının organik parçası olduğunu kabul etmektedir. Her iki örgüt te aynı manevi, ahlaki ve kültürel değerleri paylaşmaktadır.

DERİNLEŞEN ORTAKLIK

Süriye krizinin de etkisiyle dünyada siyasal tansiyonun yükselmesinden dolayı Rus-İran ilişkileri çoğu ülkelerce yakından takip ediliyor. 23 Kasım'da Tahran'da gerçekleştirilen gaz ihracatçı ülkeler zirvesi fırsatını kullanarak, iki ülke yetkilileri bir araya geldiler.

İran'ı son kez 7 sene önce ziyaret eden Rusya cumhurbaşkanı Vladimir Putin, Ayetullah Ali Hamaney ile İran Cumhurbaşkanı Hasan Rouhani ile görüştü.

Ekonomik işbirliğini derinleştirmek amacıyla iki ülke bir dizi anlaşma imzaladılar. Örneğin, ırsı elektrik santrali ve Bender Abbas yakınlarında deniz suyunu tuzdan arındırma tesisinin inşası için düğmeye basıldı. Ayrıca Rusya ve İran demiryolu şirketleri arasında 'Garmsar-İnceburun' demiryolu hattının elektrifikasyonunun yapılması konusunda anlaşmışlar. İran'da iki gaz hattının inşa edilmesi konusunda da bazı önemli gelişmeler yaşandı. Bunun yanı sıra, Moskova İran'a 5 milyar ABD doları civarında kredi tahsis edeceğine dair söz verdi.

Orta Doğu meseleleri görüşülen konuların en önemlisiydi. Süriye'de askeri operasyonlara devam eden Rusya, İran'ın desteğine ihtiyaç duymaktadır. İki devlet arasındaki karşılıklı desteğin pekiştirilmesi amacıyla Moskova, Putin'in Tahran ziyareti öncesinde, İran'ın Fordo nükleer tesisine teçhizatın ve düşük zenginleştirilmiş uranyum ihracatının yapılması için özel araçların temin edilmesini yasaklayan uygulamayı kaldırdı.

İki devlet arasındaki askeri işbirliğinin yüksek seviyede olduğunu kanıtlayan bir diğer gelişme, Moskova'nın S-300 füze savunma sisteminin İran'a sevkiyatının başlamasıdır.

UZLAŞMACI TAVRA EVET

Rus SU-24 jet uçağı olayı geçen haftada vuku bulan gelişmelerin en önemlisiydi. Bu hadise, NATO'nun kuruluşundan itibaren Türk-Rus ilişkileri açısından en büyük kriz potansiyelini barındırmaktadır.

Türkiye'den gelen resmi bilgilere göre, Rus savaş uçağı Türkiye hava sahasını ihlal etti ve uyarılara da pek aldırmadı. Rusya Dış işleri Bakanlığı'na göre ise, Su-24 uçağı Suriye hava sahası içerisinde hareket ediyordu.

Büyük devletlerin liderleri Türkiye ve Rusya arasındaki ilişkilerin terörle mücadele açısından kritik önemde olduğunu belirttiler. Önemli açıklamalar ABD, Fransa, Almanya ve diğer devletler tarafından yapıldı.

Kazakistan ve Azerbaycan gibi Türkiye ve Rusya'nın önemli ortakları olan Türk dili konuşan ülkeler uzlaşmacı tavrı benimsemekle beraber ortamın sakinleşmesi için bazı adımlar atmaktadır. 27 Kasım tarihinde Bakü'de Azerbaycan cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Türkiye Dış İşleri bakanlığına tekrar atanan Mevlüt Çavuşoğlu ile bu meseleye değindiler.

Kazakistan Dış işleri bakanlığı tarafından 25 Kasım'da yapılan açıklamada, Rusya ve Türkiye'nin sabırlı davranmaları için çağrı yapmakta ve tansiyonun düşürülmesi amacıyla tüm önlemlerin alınması ve iletişim kanallarının kullanılmasına her iki tarafı da davet etmektedir.

29 Kasım tarihinde Türkiye cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Kazakistan cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev arasında yapılan telefon konuşması esnasında Kazakistan tarafı, Türkiye ve Rusya yetkililerini içeren komisyon kurma önerisini dile getirdi. Erdoğan Rusya cumhurbaşkanı Vladimir Putin ile görüşmeye hazır olduğunu belirtti.

ŞEKİ – TÜRK DÜNYASI BAŞKENTİ

TÜRKSOY üyesi ülkelerin kültür bakanlarının Daimi Konseyi'nin 33. toplantısı Türkmenistan'ın eski şehri Marı'da gerçekleşti. Söz konusu toplantı 'Marı – Türk dünyasının 2015 kültür başkenti' programı çerçevesinde yapılan son etkinlik niteliğindedir.

TÜRKSOY Genel Sekreteri Düysen Kaseinov'ın aktardığı bilgilere göre, bu uluslararası kurum kardeş ülkelerin manevi entegrasyonunu güçlendirmek amacıyla 100'e yakın kültürel etkinlik gerçekleştirdi ve en az 20 kitap yayınladı. Toplantının başında misafirleri selamlayan Kaseinov kadim Merv'in mirasçısı Marı şehrinde ve genel olarak Türkmen topraklarında yapılan görüşmeden dolayı memnuniyetini bildirdi.

Forum'a katılan konuklar 2016 yılında gerçekleştirilmesi düşünülen etkinliklerin ortaklaşa yapılması için anlaştilar. Örneğin, önümüzdeki yıl Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Özbekistan bağımsızlıklarının 25. yılını kutlayacaklar. Tüm Türk dünyası için bir diğer önemli tarihi gün, büyük Türk şairi ve düşünürü Yusuf Balasagun'un 1000. yıldönümü.

Etkinliğin sonunda TÜRKSOY Daimi Konseyi 33. Toplantı Bildirgesi ve Çalışma Protokolü ülke temsilcileri tarafından imzalandı. Gelen öneriler temelinde 2016'da yapılacak TÜRKSOY etkinlikler planı da kabul edildi.

Toplantıdan alınan bir diğer önemli sonuç, Azerbaycan'ın Şeki şehrinin Türk dünyasının 2016 kültür başkenti olarak seçilmesi idi.

KAZAKHSTAN INSTITUTE
FOR STRATEGIC STUDIES
UNDER THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Search for
Common Ground

РЕГИОНАЛЬНЫЙ ЭКСПЕРТНЫЙ СЕМИНАР
«ЦЕНТРАЛЬНАЯ АЗИЯ: НОВЫЕ ВЫЗОВЫ,
ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ»

АЛМАТЫ, 26-27 НОЯБРЯ 2015

REGIONAL EXPERT WORKSHOP
«CENTRAL ASIA: NEW CHALLENGES,
PROBLEMS AND SOLUTIONS»

ALMATY, NOVEMBER 26-27, 2015

GÜVENLİK MESELELERİNE UZMAN BAKIŞI

Geçen hafta içerisinde Orta Asya'daki güvenlik meselelerini mercek altına alan iki uluslararası konferans gerçekleşti. Biri Moskova'da iken, diğeri Kazakistan'ın güney başkenti Almatı'da yapıldı.

'Orta Avrasya'daki jeopolitik alternatifler ve sınır-aşırı tehditler' konulu Moskova konferansına katılan Rus ve Orta Asya'lı uzmanlar bölgesel sorunlara Afganistan ve Orta Doğu'daki çatışmaların ne şekilde nüfuz edeceğini tartıştılar. Etkinliğe İ. Zvyagelskaya, O. Nessar, B. Sultanov, S. Safarov gibi bilinen araştırmacılar iştirak ettiler. Ayrıca, Rusya ve Çin'in Orta Asya meselelerine dair yaklaşımları analize tabi tutuldu.

Aynı konuları ele alan bir diğeri uluslararası etkinlik Almatı'da gerçekleşti. Kazakistan Stratejik Araştırmalar Enstitüsü ve 'Search for Common Ground' Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşu tarafından organize edilen konferansa Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Özbekistan ve Afganistan'dan gelen uzmanlar katıldı.

Basına kapalı olan oturumlar sayesinde bölge araştırmacıları fikirlerini açıkça ifade etme fırsatını buldu. Suriye krizi, Afganistan'daki DAESH varlığı ve Rusya ile Türkiye arasındaki Su-24 uçağı olayı konusunda birbirinden farklı görüşler dostane ve yapıcı bir ortamda dile getirildi.

Bir takım uzman seminer esnasında Orta Asya devletlerindeki din meseleleri üzerine yapmış oldukları araştırmaların sonuçlarını paylaştı. Bunun yanı sıra, Batı, Türkiye, Rusya, İran ve Arap ülkelerinin Suriye'de izledikleri siyaset üzerine sunum yaptılar.

YENİ HÜKÜMETİN YENİ VAZİFELERİ

1 Kasım 2015 tarihinde Türkiye’de ikinci kez yapılan parlamento seçimleri sonucunda ‘Adalet ve Kalkınma Partisi’ meclis çoğunluğunu kazandıktan dolayı başbakan Ahmet Davutoğlu ülkenin 64. hükümetini oluşturma şansını elde etmişti. Başbakan tarafından Türkiye cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’a sunulan aday listesi 24 Kasım tarihinde onaylandı.

Kabinede oldukça deneyimli ve tanınmış isimler bulunuyor. Listede yer alan her bir isim kendi alanında uzman olarak bilinmektedirler. Birçok bakan Ahmet Davutoğlu ile beraber 62. Hükümette çalıştılar ya da aktif AKP parti içi faaliyetleri ile tanılan isimlerdir.

Üst üste üç dönem milletvekili olarak seçilenler engelinden dolayı 7 Haziran parlamento seçimlerinde adaylığını koyamayan bir takım AKP üyeleri 1 Kasım seçimlerinde tekrar milletvekili olarak seçildiler. Bunlardan 5 tanesi yeni hükümette bakan koltuklarına sahip oldu.

Bütün bunlar, başbakan Davutoğlu’nun hangi siyasetçinin ne tür yeteneklere sahip olduğu ve hangi alanda sorumluluk alabileceği konusunda bilgili olduğunu gösteriyor.

Başbakan bir takım yapısal ekonomik reformların hayata geçirilmesi için çalışacaktır. AKP yetkilileri halka verdiği sözleri hayata geçirmek için gelecek 4 yıl çabalayacak. Bir diğer önemli konu, anayasaya bazı değişikliklerin yapılması. Bu konuya ilişkin tartışmalar çoktan başlamış durumda.

Bu bağlamda, Davutoğlu bakanlıkların koordineli bir şekilde çalıştığı tamamen fonksiyonel bir hükümete ihtiyacı vardır. Yeni hükümete dair oluşan kanı, Türkiye’nin iç ve dış politikasında radikal değişiklikler olmayacağı yönünde.

Kabinede iki kadın yer almaktadır. Bakanların yaş ortalaması – 52,5 yıl. Bunların en genci 37 yaşında, en yaşlısı 67’de. Bakanların 7 tanesi görevlerine ilk kez getirildi.

ÇİN'İN ASKERİ GÜCÜ BÜYÜYOR

Çin Cibuti'de kendi askeri üssün kurulmasına ilişkin 10 yıllık sözleşme imzaladı. Söz konusu üs Çin'in yabancı ülkelerdeki ilk üssü olacak. Lojistik destek üssü havalimanına da sahip olacağından Basra Körfezi, Orta Doğu ve Afrika bölgelerde istihbaratın toplanmasını daha başarılı kılacaktır.

Çin yetkililerine göre, Cibuti üssü Pekin yönetiminin barışı ve güvenliği koruması gibi uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi açısından olumlu bir gelişmedir.

Dışişleri Bakanlığı temsilcisi Hong Lei'yin söylediği gibi, bu üs sayesinde Çin Birleşmiş Milletler barışı koruma ve insani yardım operasyonlarında ve Somali ile Aden Körfezi sularında ticari gemilere desteğin sağlanmasında yardımcı olacak öge.

Cibuti, Aden Körfezi ve enerji hammaddelerinin geçtiği küresel deniz taşımacılığının önemli transit yeri Bab el-Mandab Boğazına erişim açısından çok uygun bir coğrafi konuma sahip. Cibuti, ayrıca Arap yarımadası, Hint Okyanusunun kuzeybatı kesimi, Doğu ve Kuzey Afrika'ya erişim açısından çok uygun bir yer. Doğu Akdeniz'e de bir kaç gün uzaklıkta.

Cibuti, Çin'in önemli deniz ve karasal çıkarları olduğu Afrika bölgesinde en güvenli ve istikrarlı sayılabilecek ülkelerin arasında yer almaktadır.

Cibuti'de sadece Çin'in değil, ABD, Fransa ve Japonya'nın askeri üsleri konuşlandırılmıştır.

Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye Devlet Başkanları tarafından 2010 yılında kurulan Türk Akademisi Uluslararası Teşkilatı, Türk dünyasının dillerini, kültürünü ve kadim çağlardan günümüze kadarki tarihini titizlikle ve kapsamlı bir şekilde inceleyen ve benzer konulardaki bilimsel araştırmaların koordinasyonunu üstlenen uluslararası örgüttür. Uluslararası Türk Akademisi, Türk dünyasının araştırma ve eğitim merkezleri arasındaki bilimsel işbirliğini teşvik etmektedir.

www.twesco.org | 57-49-86
57 Tauelsizdik caddesi, Barış ve Uyum Sarayı
Astana, 010000 | Kazakistan

 @intturkicacadem

 <https://www.facebook.com/International-Turkic-Academy-832484896847678/>